

22 let Aktivní zálohy AČR: stále aktuálnější závazek vůči vlasti

Praha, 2. dubna 2026 – Již tuto neděli 5. dubna si připomínáme Den aktivních záloh Armády České republiky. Letos je to 22 let od přijetí branného zákona č. 585/2004 Sb., který institucionalizoval Aktivní zálohu (AZ) jako plnoprávnou součást ozbrojených sil ČR. Upozorňuje na to Spolek vojenské historie České republiky, jehož zástupci u zrodu projektu aktivní zálohy stáli.

Myšlenka dobrovolné obrany státu se začala rýsovat na přelomu tisíciletí. V roce 1999 vydal tehdejší náčelník Generálního štábu armádní generál Jiří Šedivý rozkaz k povolání prvních dobrovolníků na vojenská cvičení. Zájem veřejnosti předčil veškerá očekávání. Klíčovou hybnou silou byl kapitán v.v. Jiří Kunc – duchovní otec celého projektu – který spolu s Jiřím Fuchsem, Františkem Kochem a Václavem Marhoulem přivedl myšlenku AZ od papíru k realitě. Jak sám Jiří Kunc v roce 2005 vzpomínal: *„S kamarádem Jiřím Fuchsem jsme pročetli materiály o Československé národní gardě, tuším z roku 1934, a říkali jsme, tohle je věc naprosto aktuální, použitelná.“* Výsledkem bylo, jak řekl, že *„vznikla další složka armády, která se jmenuje Aktivní zálohy Armády České republiky. Vidím v tom hlavně prvek dobrovolnosti a občanské angažovanosti, což považuji za velmi silnou věc v této společnosti.“*

Zrod aktivní zálohy nebyl snadný, říká Jiří Fuchs, předseda Spolku vojenské historie ČR a jeden z hlavních iniciátorů: *„Vznik Aktivní zálohy nebyl výsledkem ideálních podmínek ani nadšení shora, ale spíš tvrdé práce několika lidí, kteří si uvědomovali, že bez připravených občanů nebude obrana státu nikdy funkční.“* Dnes má AZ přes 4 400 aktivních záložáků, kteří jsou zařazeni u bojových útvarů, útvarů bojového zabezpečení, u krajských vojenských velitelství i na štábech resortu obrany.

Role AZ roste – a bude ještě důležitější

Bezpečnostní prostředí v Evropě se zásadně proměnilo. Generál Jiří Šedivý je v tomto ohledu jednoznačný: *„Aktivní zálohy budou hrát svoji roli i v budoucnosti a s ohledem na to, jak se vyvíjí bezpečnostní situace bude jejich význam mnohem větší, než je dnes.“* Pohled zakladatelů je sdílený. Václav Marhoul vidí budoucnost AZ *„jako 100% funkční, vybavené, vycvičené a plně integrované do všech struktur AČR.“* A Jiří Fuchs dodává: *„Aktivní záloha musí být pevnou oporou armády i společnosti, nejen doplňkem na papíře, protože budoucí konflikty nebudou čekat, až se stát připraví.“*

Konference o brannosti: 20. května v Armádním muzeu Žižkov

Téma připravenosti občanů k obraně státu bude středem pozornosti i na odborné konferenci, která se uskuteční 20. května 2026 v Armádním muzeu na Žižkově v Praze. Součástí programu bude samostatný panel věnovaný současnosti a budoucnosti Aktivní zálohy. Spolek vojenské historie České republiky je jedním ze spoluorganizátorů akce.

TISKOVÁ ZPRÁVA

O Spolku vojenské historie České republiky

Spolek vojenské historie České republiky byl oficiálně zaregistrován v roce 2021 a navazuje na odkaz legendárního Klubu CI-5 a jeho zakladatele kpt. v.v. Jiřího Kunce. Předsedou spolku je Jiří Fuchs, jeden ze zakladatelů Aktivní zálohy. Posláním spolku je šířit povědomí o vojenské historii, podporovat Aktivní zálohy AČR a iniciovat aktivní účast občanů v oblasti obrany a bezpečnosti státu. Spolek je dlouhodobým a respektovaným partnerem Armády České republiky.

Příloha: vyjádření spoluzakladatelů Aktivní zálohy AČR pro další citace

Armádní generál v.v. Jiří Šedivý

Jak vzpomínáte na vznik AZ AČR?

Vznik aktivních záloh nebyl otázkou krátké diskuse se závěrem vybudovat 'aktivní zálohy'. Byl to proces, který začal na přelomu roků 1998 a 1999, který byl podporován názory několika důstojníků Generálního štábu, kteří viděli budoucnost armády v plné profesionalizaci a současně s tím i ve vzniku sboru záložníků, kteří by byli ve smluvním vztahu s MO ČR. Také je pravda, že v počátku bylo víc pochybovačů než podporovatelů. Dnes se k myšlence Aktivních záloh hlásí i ti, kteří v době jejich vzniku nechtěli mít s myšlenkou aktivních záloh nic společného. O to víc si zaslouží úctu ti, kteří stáli u zrodu aktivních záloh a kteří ji podporují i v této době.

Jak vidíte roli AZ AČR do budoucna?

Aktivní zálohy budou hrát svoji roli i v budoucnosti a s ohledem na to, jak se vyvíjí bezpečnostní situace, bude jejich význam mnohem větší, než je dnes. Jejich role se bude profilovat do obou hlavních oblastech činnosti AČR. Tedy budou nepostradatelní v té části armády, která bude plnit úkoly v obraně ČR plněním úkolů ve spolupráci se spojenci mimo území ČR. Ještě větší roli budou hrát v obraně teritoria. Nelze ale současný stav považovat za optimální. Teritoriální síly, které budou rozvíjeny na bázi aktivních záloh, musí být vybavovány stejně kvalitně jako 'polní armáda'. Pro službu aktivních záloh se musí dále vyvíjet legislativa.

Václav Marhoul

Jak vzpomínáte na vznik AZ AČR?

Jako na obrovské úsilí úplně prvních dobrovolníků, kteří se neúspěšně snažili přesvědčit nejvyšší velení armády a velitele útvarů o tom, že AZ není a nechce být nějaká parta, co si chce hrát na vojáky.

Jak vidíte roli AZ AČR do budoucna?

Jako 100% funkční, vybavené, vycvičené a plně integrované do všech struktur AČR.

TISKOVÁ ZPRÁVA

Jiří Fuchs

Jak vzpomínáte na vznik AZ AČR?

Vznik Aktivní zálohy nebyl výsledkem ideálních podmínek ani nadšení shora, ale spíš tvrdé práce několika lidí, kteří si uvědomovali, že bez připravených občanů nebude obrana státu nikdy funkční. Inspirací a praktickým vzorem nám byla Národní Garda USA, která dlouhodobě ukazuje, že propojení občana a vojáka dává státu skutečnou odolnost. Byla to doba, kdy se víc vysvětlovalo, než konalo, a o to víc bylo potřeba vytrvat a postavit základ na osobní odpovědnosti, ne na iluzích.

Jak vidíte roli AZ AČR do budoucna?

Aktivní záloha musí být pevnou oporou armády i společnosti, nejen doplňkem na papíře, protože budoucí konflikty nebudou čekat, až se stát připraví. Její síla bude vždy stát na lidech, kteří jsou ochotni převzít odpovědnost, udržovat schopnosti a být připraveni jednat, když to bude potřeba, ne až když je pozdě.

Kpt. v.v. Jiří Kunc

(přepis z video medailonku, natočeno 2005; Jiří Kunc zemřel 18. 8. 2018)

Čtu hlavně literaturu faktu a tím jsem se dostal k vojenské historii, která se stala další mojí zálibou. Jsou to hlavně novodobé dějiny Československé a České republiky, 2. a 3. odboj a s tím spojené historické události a fakta. S kamarádem Jiřím Fuchsem jsme pročetli materiály o Československé národní gardě, tuším z roku 1934, a říkali jsme, tohle je věc naprosto aktuální, použitelná. Takže já jsem vzal tyto materiály a šel jsem za tehdejším náčelníkem generálního štábu, generálem Jiřím Šedivým. Tak jsme se dohodli s panem armádním generálem, že tedy nabouráme branný zákon, což je velmi složitá záležitost, protože na tuto zákonnou normu navazuje dalších 80, 90, 100 dalších zákonných norem. Je to velmi složitá věc pro zákonodárce, a že začneme stavět organické jednotky Armády České republiky. Tím vznikla další složka armády, která se jmenuje Aktivní zálohy Armády České republiky. Vidím v tom hlavně prvek dobrovolnosti a občanské angažovanosti, což považuji za velmi silnou věc v této společnosti.